

HEMSKHETER I BULLAREN

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN 1850 OCH 1900

Källmaterial

11 BARNAMORD PÅ FOSSANNE
BEGÅNGET: 6 DECEMBER 1874
GÄRNINGSMAN: ANNA MAJA PETTERSDOTTER

Utdrag ur domboken från Bullarens Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Bullaren" som gavs ut 2014 av Bullarens Hembygds-förening. Boken finns till försäljning vid föreningens museum.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

v189700.b3

Dombok vid Bullarens härads Winterting år 1875

År 1875 den 19 januari och följande här under antecknade dagar förrättar undertecknad, härads-shöfding i Norrvikens domsaga, R N O, lagtima Winterting med Bullarens härad på tingsstället Östad, hvarvid i nämnden biträda:

Häradsdomaren Magnus Ifvarsson i Rörane

Nämndemännen

Anders Olsson i Smedberg

Axel Gädda i Tyft

Martin Johansson i Sögård

Johannes Andersson i Apenhult

Nikolaus Johansson i Ulseröd

Em. Persson i Nafverstad

Extra nämndeman

Hans Jakob Andersson i Röstan

1

Efter föregången, af Kyrkoherde H Berg i Nafverstad kyrka förrättad Gudstjenst sammträda HäradsRätten uti tingshuset vid Östad kl 1 e m. Tinget förklaras öppnat och dag utsättes för behandling af hvarje nyinstämmt mål.

...

v189700.b87

Den 21 Januari 1875

No 47

Allm åkl ./ häktade Anna Maja Pettersdotter tilltalad för barnamord

Den 13 dennes inkom till domhufvande från Länsmannen Svante Palmqvist en så lydande skrifvelse:

"Till Herr Domhufvande etc

bil A2

Vid skrifvelsen var fogadt ett protokoll af denna lydelse:

"Protokoll hållet vid polisförhör etc.

Bil B2

Med anledning häraf har ransakning med Anna Maja Pettersdotter tills idag blifvit utsatt, hvarjemte skrifvelse förstnämnda dag afgått till K B i länet med anhållan om förordnande för vederbörande läkare att anställa obduktion å det framfödda fostret, hvaröfver protokollet, åtföljdt af attest om dödsorsaken, införfväntades.

Vid målets företagande företräder kronolänsmannen Palmqvist i egenskap af allmän åklagare och låter genom fängbevakning inställa tilltalade Anna Maja Pettersdotter, undet tillkännagifvande att hon, i anseende till sjukdom, varit efter häktningen förvarad under bevakning hos barnmorskan Grtea Wikström i Hogar.

Sedan åklagarens rapport blifvit uppläst tillika med polisprotokollet affordras den tilltalades förklaring.

Anna Maja Pettersdotter uppgifver sig vara född den 9 Februari 1850 under hemmanet Flötemarken, här i Nafverstad socken, af gifta föräldrar Torparen Petter Andersson och Johanna Göransdotter, båda ännu vid lif och numera boende under hemmanet Möre här i socknen. Efter att hafva vistats hemma hos föräldrarna intill hösten 1866, hvarunder hon fått lära sig läsa rent innantill, men icke skriva och räkna, erhöll hon då tjänst hos hemmanegaren Anders Trulsson i Kollekind Skee socken, uti hvilken församling hon påföljande året första gången fick begå H H Nattvard. Hösten sistnämnda år flyttade hon till hemmansegaren Anders Gustafsson i Möre här i socknen, hos hvilken hon tjänade såsom piga i tvenne år. Derefter innehade hon sådan tjänst i 2 år hos Hemmanegaren Johannes Andersson i Buxungeröd och ett år hos soldaten Carl Pettersson Ekblom under Esperöd, ifrån hvilken sistnämnda hon 1873 i November kom såsom piga till Hemmansegaren Carl Magnus Andersson i Fossane, alla tre de sist uppgifna ställena belägna här i Nafverstad socken. Hos Carl Magnus Andersson har hon kvarstannat i tjensten och sistlidna höst tagit städsel till nästkommande vår. Den tilltalade hade förut icke för brott lagförts. Åklagaren inlemnar detta pretbetyg:

Bil C 2

Rörande åtalade brottet förmåler Pettersdotter, det hon blifvit sin husbonde, Carl Magnus Andersson, häfdad åtta dagar efter sistl Vårfrudag. De hade förut haft samlag många gånger, nästan allt sedan hon flyttade till honom, men han hade icke lockat henne med förespegling om äktenskap och ej heller gifvit henne något annat löfte, än att, om hon blefvo hafvande, "skulle det ej blifva farligt med henne". I huset bodde i öfrigt endast husbondens moder. Enkan Lisa Andersdotter, och en ung tjenstegosse om elfva år. Lisa Andersdotter såsom undantagshjon bebodde en särskild kammare. De tre andra hade sina nattläger i stugan i särskilda bäddar. Omkring åtta dagar efter påsk märkte den tilltalade aldri först på reningens uteblifvande att hon var hafvande och 14v dagar efter midsommar erfor hon af fostrets rörelse, att detsamma hade lif. Hon omtalade ej sin belägenhet för Andersson, men han frågade henne omkring sex veckor före jul, om hon vore hafvande, hvartill hon såsom svar gaf detta yttrande: "är det så, så är det ingen annan än du", hvilket föranlät honom till den förklaring, "att han kunde med ed betyga, det hon icke talade sanning"; och har dem emellan icke förefallit något vidare samtal i ämnet. Emellertid hade deras kött-sliga umgänge hela tiden fortfarit. Ungefär vid samma tid, som Andersson, framställde hans moder fråga till den tilltalade, om hon vore hafvande, men den sednare förnekade detta, hvilket skedde af blygsel. I öfrigt hade den tilltalade om sitt hafvandeskap icke blifvit af någon annan tillspord, än af sin egen moder, vid ett besök hemma hos föräldrarna i sistl Augusti; men äfven då hade den tilltalade gifvit nekande svar. Modren hade sedermera icke haft särskild anledning att förnya frågan, emedan de icke träffats. En gång vid jultiden hade den tilltalade känt sig så bedröfvad äfver sin belägenhet att hon börjat tänka på, att taga sig sjelf af daga, utan att likväl göra sig närmare reda, huru detta skulle tillgå; men dessa mörka tankar hade icke vidare återkommit. Aldring häremot hade någon tanke hos henne uppstått att företaga något emot sitt foster förrän vid sjelfva födseln.

Denna inträffade natten till Trettondagen. Hvarken dagen nästförut eller eljest under den föregående tiden hade den tilltalade känt sig på något särskilt sätt besvärad af hafvandeskapet. Trettondagsaftonen gick hon till sängs på samma gång som det öfriga husfolket vid vanlig helsa. Klockan 1/2 12 på natten väcktes hon af ett mindre illamående, kände ett par eller tre värkar i magen, men trodde dessa hörröra af naturbehof och gick derföre på afträdet ute på gården, der hon äfven hade öppning, hvarefter hon fann sig lättare och ånyo begaf sig till sängs. Sedan hon legat vaken en stund hade hon två nya värkar, den ena ganska svår, och började då tro, att hennes födslostund förestod. Hon begaf sig då ut för att ånyo besöka afträdet, i tanke att genom en ny öppning få lindring; men utkommen på gården öfverfölls hon af en så häftig värk, att hon måste sätta sig ned på marken, oaktade hon blott var iklädd, utom lentyget, en stubb jemte strumpor och en liten halsduk. Medan hon var i den sittande ställningen börjades förlossningen. När barnet framkommit med hufvudet, så och för att underlätta framfödandet, men utan att ännu den minsta tanke uppstått, att göra barnet skada, fattade hon om dess hufvud med händerna, den ena vid pannan och den andra vid halsen, på detta sätt dragande i barnet, hvilket ock efter en kort stund, hvarunder en ny svag värk inträdde, framkom. Hon lät barnet blifva liggande i tanke att detsamma, hvilket hon af dess skrik och rörelser förmärkt ega lif, måtte frysa ihjäl i den starka nattkylan på den med snö betäckta marken; men snart, med afsigt att qväfva barnet, fattade hon det med ena handen hårdt om halsen och knäppte till fingrarna om strupen, hvarefter icke något vidare ljud afhördes och ej heller några andra lifstecken förmärktes än några matta ryckningar. Hon qvarstannade på stället till dess efterbörden gått ifrån henne, hvilket skedde omkring 3/4 timme efter förlossningen, och var under hela tiden vid full sans. Barnet med efterbörden gömde hon under halm i ett hörn af stallsladan, och de af blod nedfläckade ställena på gården igentäckte hon genom att med en qvast sopa snö deröfver. Derefter gick hon in och lade sig, - klockan var då omkring 1/3 3 - samt insomnade äfven. Klockan 1/2 5 vaknade hon och klockan 1/2 6 steg hon upp samt förrättade på vanligt sätt sina sysslor. Husbonden, som steg upp klockan 6 och om en timme reste till Gudstjensten i Nafverstads kyrka, hade icke gjort henne någon fråga, syftande på hvad som tilldragit sig under natten. Lisa Andersdotter häremot, som när hon på morgonen varit ute för att sköta sökreaturen varselblifvit blodfläckar i snön, tog den tilltalade genast i förhör; och oaktadt denna nekade att hafva framfödt något foster, försäkrade att de anmärkta blodfläckarna härrörde af den tilltalades återkomna rening, lät sig Lisa Andersdotter sig härmed icke nöja, utan tillkallade några grannar, inför hvilka den tilltalade, efter att i förstone hafva vidhållit sitt nekande, erkände att hon framfödt ett dödfödt foster och gömt detsamma under halmen i stallsladan, hvarifrån hon ock i deras närvaro framtog detsamma. Sedan hon på nyssnämnda ställe undangömd barnet, hade hon en gång varit och sett på detsamma kl omkring 8, då hon var ute för att uträtta en syssla i ladugården.

Af Åklagaren har kallelse till förhöret utfärdats dels å förenämnda Carl Magnus Andersson, för upplysningars meddelande, dels å ofvanbemälda Lisa Andersdotter jemte Elias Andersson och Anders Magnus Johansson i Fos-sane, för att aflägga vittnesmål. Af dessa låter HR Carl Magnus Andersson först företräda. Han meddelar att den tilltalade kom i hans tjenst såsom piga den 22 November 1873 och i samma egenskap qvarstannat samt att han med henne aftalat om tjenst till den 24 nästkommande April. Carl Magnus Andersson vidgår att han med den tilltalade många gånger haft köttslig umgängelse både före och efter hennes häfdande, men försäkrar i förstone att han icke är hennes barns fader, hvarefter han likväl yttrar: "att om hon med godt samvete kan säga detta, vill ej heller han förneka det". I öfrigt förklarar han, att han af den tilltalades utseende kunnat märka, det hon var hafvande, och jemväl en gång några veckor före julen frågat henne härom, och då han erhållit det af henne anförda svaret, hade han sagt henne, det hennes antagande att han häfdat henne icke vore sant, hvilket han då äfven hade trott vid erin-ran om de tider, då han haft umgänge med henne. Trettondagsaftonen eller dagarna derförut hade han icke märkt något ovanligt hos den tilltalade och derföre ej heller förmodat, att hennes förlossning var så nära förestående. Under natten, då förlossningen skett, hade han icke alls förmärkt något som dermed sammanstod; och innan han

Trettondagsmorgonen afreste till kyrkan, hade han likaledes icke heller iakttagit något, som kunnat väcka hans uppmärksamhet på hvad som förefallit.

De återopade vittnena, emot hvilka jäf hvarken anföres eller kan utforskas, få aflägga ed, hvarefter de, erinrade om edgångens vig, höras vid särskilda föresträden och berätta:

1/ Lisa Andersdotter: att vt i sistlidne Maj månad märkte, det den tilltalade mistat sin rening, och med anledning deraf frågat henne, om hon vore hafvande. Den tilltalade försäkrade, att detta icke vore förhållandet. I matlust och arbetskraft fortfor den tilltalade att vara sig lik, men af hennes tilltagande tjocklek fick vt ytterligare skäl till sin misstanke. Vid midsommartiden hade den tilltalade fått ondt i den ena benet, och sedan hon derföre låtit koppa sig af Olof Andersson på Fjället, hade denne såväl till vt som till många andra sagt, det han funnit att den tilltalade, vore hafvande. Af sistnämnda anledningar vt åtskilliga gånger ytterligare tillsport den tilltalade om hon icke befunnos i hafvande tillstånd, men denna hade alltid bedyrat, det vt misstoge sig. Som vt visste, att det af Olof Andersson utsatta ryktet äfven kommit fram till den tilltalades moder, föranstaltade vt så, att den tilltalade en gång i Augusti månad besökte modren, och känner vt att modren äfven sporde den tilltalade om hennes belägenhet, men att den tilltalade svarat henne: "I skall ej någon sorg hafva, ty jag är lika ren, som någon annan". Då tjockleken emellertid fortfor att ökas, frågade vt den tilltalade ännu några gånger om orsaken, men fick alltid till svar, att hennes förändrade utseende härrörde från den förlorade reningen. Trettondagsaftonen och dagarne derförut hade ingenting förefallit, som kunde föranleda vt att egna den tilltalade någon särskild uppmärksamhet, och under natten till Trettondagen hade vt ifrån sin kammare, belägen innanför den stuga, der den tilltalade tillika med husbonden och tjenstegossen hade sina nattläger, icke förmärkt att något derute föreföll. På morgonen sistnämnda dag hade vt först fäst sig dervid, att den tilltalade "väl mycket gick ut och in", och när vt i dagningen återkom ur ladugården, der vt hade skött om kreatur, hade vt påträffat den tilltalade, sysselsatt att i förstugan bortskura blodfläckar å golvet. På vt fråga hvarifrån fläckarna kommo, svarade den tilltalade, att hon hde återfått reningen men af fläckarnas storlek förstod vt att det icke stod rätt till och tillkallade därföre grannarne, inför hvilka den tilltalade, efter en stunds nekande, erkände, att hon under natten ute på gården framfödt ett foster, men försäkrade att detta varit dödfödt, hvarjemte hon upplyste att hon undangömt fostret i stallsladan, derifrån hon ock i grannarnes närvaro framtog detsamma, dödt och stelfruset, jemte efterbörden. Nafvelsträngen afklippes derefter af någon ibland de derstädeskomna grannarne. Vt tillägger att blodfläckar syntes ej blott i förstugan utan äfvben på den uppskottade gångstigen deremellan och ladugårdsgrinden samt vidare fram till gödselhögen.

Tillfrågad med anledning af Lisa Andersdotters uppgifter, förklarar den tilltalade att nedkomsten skedde vid ladugårdsgrinden och att hon först undersökte om icke fostret kunde undangömmas i gödselhögen.

2/ Elias Andersson: Sistlidna Trettondagsmorgon omkring kl 8 kom Lisa Andersdotter i Fossane till vt:s gård och lät genom vt:s hustru bedja att vt skyndsammast måtte komma hem till henne. Vittnet begaf sig ock genast å väg dit, men som vt af sin hustru fått veta, att förhör skulle anställas med den tilltalade, som misstänktes att under natten hafva födt barn, tillkallade vt ej blott nästföljande vtne, utan jemväl ett par andra grannar. När de anländer, mötte de den tilltalade dem ute på gården, bärande ett vattenämbar till stallet, och drog derutaf, samt emedan hon syntes frisk, den slutsats, att misstankarne torde icke vara grundade, hvilket vt och yttrade för Lisa Andersdotter. Den sistnämnda yttrade att hon ingenting hade sett, men hon kvarhölle likväl sin förmodan i följd af blodfläckar, hvilka hon utvisade på förstugugolvet. Den tilltalade, som derunder återkommit från stallet, försäkrade att fläckarne härrörde från hennes rening; men när Lisa Andersdotter icke ville öfvergifva sina misstankar och blod förmärktes äfven i snön ute på gården såväl efter gångstigen till ladugårdsgrinden som derifrån till gödselhögen, så anställde af de tillkallade personerna undersökning för att igenfinna fostret. Sedan dermed fortgått en stund, skulle undersökningen ske uti källaren under stugugolvet, men då bekände den tilltalade att hon födt ett foster under natten och uppgaf, att hon undangömt detsamma ibland halmen i stallsladan, försäkrande likväl att detsamma vid födseln varit dödt. Fr tillkallade grannarne togo den tilltalade med sig till stallsladan hvarest efter hennes anvisning fanns nedlagt i ett hörn under halm ett dödt flickebarn jemte efterbörden ännu qvarsittande vid barnet, båda delarne stelfrusna. Den tilltalade tog på tillsägelse barnet och efterbörden och buro dem in i stugan, hvarest sedan vt med en sax afklippt efterbörden och med en tråd ombundit nafvelsträngen. Barnet lades uti varmt vatten, i tanke att detsamma efter upptiningen skulle kunna åter bringas till lif, hvilket dock icke lyckades. Sedan liket var upptinat syntes framöfver halsen mot bröstet en rodnad, samt på halsens ena sida intryck af ett finger och på den andra efter flera fingrar jemte upprispning i huden liksom efter naglarne.

Bud skickades till Länsmannen och vakt hölls om den tilltalade intill dess hon följande dagen togs i vård af länsmannen, till hvilken det döda barnet och efterbörden äfven öfverlemnades.

Uppläst och vidkänt.

3/ Anders Magnus Johansson: att vt på anmodan af Elias Andersson sistlidne Trettondagsmorgon gjorde följe med honom och två andra grannar till den tilltalades bostad der undersökning anställdes i anledning af Lisa Andersdotters uttalade misstanke, att den tilltalade under natten framfödt ett foster, som blifvit undanskaffadt. Angående undersökningens förlopp är detta vt:s utsago till alla delar lika med Elias Anderssons berättelse.

Uppläst och vidkänt.

Vittnena äska ersättning för sin inställelse. De äro boende 2 mil ifrån tingstaden.

Åklagaren anhåller om uppskof för afbidan af obduktionshandlingarna jemte det fullständigt prestbeviset; och för afvaktan å dessa handlingar uppskjuter HR till framdeles utsättande dag ransakningens fortsättning, då åklagaren för sin talans vidare utförande eger ånyo tillstädeskomma, hvaremmellertid den tilltalade skall förvaras uti Kronofängelset i Uddevalla, dit hon kommer att af domhafvande införpassas,

Afföres. Afträder.

Fortsättning No 64.

v189700.b91

Bil A2

No 47

Till Herr Domhafvande i Bullarens Härad

Härmed får jag ödmjukast anmäla, att pigan Anna Maja Pettersdotter i Fossande den 7 dennes at mig häktades för barnamord och afbidar ransakning i häradshäktet å Östad, der ock fostret förvaras för undergående af obduktion, hvarom Herr Domhafvanden torde gifva vederbörande provincialläkare förordnande. Polisförhørsprotokoll bifogas.

Bullareby i Kronolänsmankontoret den 9:e Januari 1875

Svante Palmqvist

v189700.b92

Bil B2

No 47

Protokoll, hållet vid polisförhör i Bullareby den 7 Januari 1875.

Sedan Anders Andersson i Grubberöd förliden eftermiddag hos mig anmält, att pigan Anna Maja Pettersdotter, i tjenst hos Carl Magnus Andersson i Fossane, natten till den 6 december framfödt ett barn, som hon afdagatagit, blef, då jag var sängliggande sjuk och således oförmögen på stället hålla undersökning, Fjerdingsmannen Pål Lund berodrad att i dag, såvitt hennes helsa det medgaf, gripa bemälda piga och hitföra henne jemte fostret; och då Pettersdotter i efter omständigheterna godt helsotillstånd vid middagstiden hit anlände, blef hon till mig införd och i närvaro af bemälda Lund förhörd, dervid hon afgaf följande bekännelse.

Hon, Anna Maja Pettersdotter, är 24 år gammal och dotter till torparen Petter Andersson under Möre, kom i tjenst hos ogifta hemmansegaren Carl Magnus Andersson i Fossane någon tid före Jul 1873 och har der kvarvarit till denna dag. Af husbonden blef hon under löfte om äktenskap lägrad och tog derföre detta förhållande lätt tills mot slutet af hennes hafvandetid husbonden började blifva tillbakadragen och slutligen förklarade att han icke med henne ville hafva något att skaffa och icke ansåg sig vara orsak till hennes hafvandetillstånd. Häröfver började hon att grubbla och beslutade att sjelf förkorta lifvet för att derigenom spara sig och barnet smälek och lidanden.

Emellertid hann hon icke fullborda denna afsigt, utan infunno sig födsloplågan kl mellan 2 och 3 natten till den 6 december dennes, då hon, som låg i samma rum som husbonden och en minderårig dränggosse, steg upp utan att någon märkte det och gick ut på gården och i då rådande köld och snö afbidade fostrets framkomst, hvilken strax(?) inträffade, dervid hon genom grepp om fostrets hals var behjelpig. Sedan barnet, som var vid lif, nedlagts naket på snön väntade hon en stund tills förlossningen fullkomnades, hvarefter hon tog barnet, som då var dödt, och bar det till en lada och betäckte det med halm; sedan gick hon in och lade sig på sin plats utan att någon vaknade eller märkte henne; anseende hon icke fullt en timma hafva åtgått mellan hennes ut – och ingång.

Tidigt på morgonen den 6 december begaf sig husbonden utan att märka något nedåt ?, men husbondens moder Lisa (tillnamnet ej känt), boende i en särskild kammare, hade sett blod på gården och tillfrågat Pettersdotter om hon födt barn under natten, hvartill hon nekat oaktat Lisa flera gånger försökte förmå henne till bekännelse. Då detta sålunda icke lyckades gick Lisa till grannarne Elias Andersson och Anders Magnus Johansson i Fossane, Andreas Jansson i Karen och en torpare vid namn Hans Jakob, hvilka snart anlände till platsen för brottet och vid framkomsten förhöll Pettersdotter erkänna sanna förhållandet då saken var uppenbar, men hon nekade ändå och sade sig "vara som vanligt"; härpå hotade de att anställa visitation efter fostret och då föll hennes mod och hon erkände att fostret vore gömdt i ladan.

Härefter besigtigades fostret, ett i allo välskapadt flickebarn, och kunde å detsamma icke upptäckas andra tecken till yttre våld än en större blånad kring halsen, antagligen tillkommen vid födseln genom modrens ofvanbeskrivna tillhjälp samt en rodnad i sidan, efter Lunds uppgift tillkommen genom gnidning för att återkalla barnet till lif. Nu avslutades förrättningen och modren affördes till barnmorskan Greta Wikström i Hogar, som lofvat om henne taga vård tills häktet blifvit uppeldat, så att hon der utan men för helsan kunde afbida ransakning, samt det döda barnet till Östad att förvaras till blifvande abduction; om hvilket allt rapport skulle afgå till Herr Domhafvande i orten med nästa post.

Som ofvan

Svante Palmqvist
Länsman

v189700.b93

Bil C 2

No 47

Intill dess undertecknad kan komma i tillfälle att utfärda fullständigt s. k. fångbevis, meddelas härmed rörande Backsittaredottern Anna Maja Pettersdotter under Möre, som nu är stäld under åtal för barnamord, följande

Prestbevis

Den tilltalade, som nu är skrifven hemma hos sin fader, Backstugusittaren Peter Andersson på Storlidsmyren under Möre, sedan hon förut varit i husförhörsboken upptagen såsom piga hos soldaten Carl Ekblom under Esperöd och der förut såsom piga i Buxungeröd hos hemmansegaren Johannes Andersson, är född i denna förs. den 9 Februari 1850 – femtio – af förenämnde Peter Andersson och hans hustru Johanna Jönsdotter, hvilka ännu lefva, begår med godkänd christendomskunskap H h Nattvard, åtnjuter medborgerligt förtroende och har veterligen icke förut varit för brott tilltalad eller för sitt uppförande klandrad.

Betygas

Nafverstads förs. den 20 Januari 1875.

H Berg
P.l..

v189700.b124

Den 19 Februari 1875

No 64

Forts af nr 47

Enligt nr 47 af domboken för den 21 sistl Januari blef ransakningsmålet angående pigan Anna Maja Pettersdotter under Möre, häktad och af Länsmannen Svante Palmqvist tilltalad för barnamord, uppskjutet, bland annat för afbidan å obduktionshandlingarna; och sedan domhafvanden den 30 i samma månad fått mottaga nämnda handlingar har han tills i dag utsatt ransakningens fortsättande, hvarom vederbörande blifvit underrättade.

Vid målets återföretagande efter upprop anmäler sig åklagaren och inställes den tilltalade af Fånggevaldigeren J Pettersson.

Protokollet öfver förra förhöret uppläses till justering och lemnas utan anmärkning.

Den tilltalade försäkrar sig icke hafva före barnets födsel hafva haft några tankar på ? (barnets) afdagatagande, och hon hade då föranledts dertill af uppfattning om att hon var alldeles öfvergifven samt af bekymmer för sin och barnets framtid.

Äfven bedyrar den tilltalade och husbondens moder Lisa Andersdotter blott två gånger sport henne om hon var hafvande, nemligen ena gången i Maj månad och den andra fem eller sex veckor före julen, vid hvilka båda tillfällena den tilltalade såsom orsak till sitt förändrade utseende uppgifvit reningens uteblifvande och att hon emellanåt plägade förlora reningen samt då blefvo sådan.

De inkomna obduktionshandlingarna ega denna lydelse: "År 1875 den 21 Januari etc. **bil E.**

Åklagaren inlemnar fullständigt prestbevis, så lydande:

"Prestbevis för Anna Maja Andersdotter under Möre, åtalad för barnamord.

Den tilltalades förra lefnadsomständigheter:

1o/ Född den 9 Februari 1850 på platsen ? under Flötemarken i Nafverstads församling af Bullarens härad och Göteborg och Bohus län.

2o/ Föräldrarne, Backstugusittaren Peter Andersson och hans hustru Johanna Jörandotter, lefver ännu och bor å Storlidsmyren under Möre i Nafverstads socken. De befunno sig i knappa ? men hafva hittills bergat sig utan att anlita fattigvården.

3o/ Vistades intill hösten 1866 hemma hos föräldrarne, hvilka såsom sjelfva i sin kristendom underkunniga, ehuru eljest beskedliga menniskor, föga lära förmått hos sitt barn inskräpa kristendomsläran. Åtnjöt från sitt 8:e till 15:e år undervisning i distriktets flyttande folkskola. Har icke lärt något särskilt yrke. Flyttade 1860 till Skee förs. af detta län, der hon 1867 blef confirmerad och första gången begick H H Nattvard hvaraf hon sist blifvit delaktig i Nafverstads förs. Återkom från Skee 1867, hvarefter hon ständigt tillhört Nafverstads församling, der hon innehåft tjänst som piga på åtskilliga ställen och sist är hemmanet Fossane, der hon äfven föröfvat sitt brott.

4o/ Den tilltalade är ogift. Hennes närmaste ännu lefoande anförvanter, utom de i andra spalten angifna föräldrarne, äro 2:ne farbröder: Torparen Per Andersson under Ek i Lurs socken af detta län och undantagsmannen Jonas Andersson under Stabackehult i Nafverstads församling.

5o/ Har sednast varit mantalsskrifven i Nafverstads församling hos föräldrarne, ehuru hon sedan 1873 innehåft tjänst i Fossane, som likaledes tillhör Nafverstads förs.

6o/ Har ej förut varit för brott tilltalad.

7o/ Den häktade, som ej på flera år bevistat husförhören, läser enligt anteckning, godkänt innantill, men har svag kristendomskunskap, kan icke räkna och knappast nämvärdt skrifa.

Nafverstads Prestgård den 17 Februari 1874

H. Berg

P.I.

Åklagaren yrkar å den tilltalade laga ansvar för begånget barnamord.

Den tilltalade förmåler sig hafva något vidare att anföra.

Efter enskild öfverläggning afkunnar Hrn detta

Utslag

Af tilltalade Anna Maja Petersdotters egna, inför domstolen fritt och otvunget afgifna bekännelse jemte hvad i öfrigt under ransakningen förekommit är styrkt, att, efter det hon blifvit hafvande och natten till sistlidna Trettondedag födslosmärtorna, dem hon förstått, infunnit sig, men hvilka tecken oaktat hon underlåtit skaffa hjälp, som fanns nära till hands i det hus der hon vistades hos sin husbonde Carl Magnus Andersson på hemmanet Fossane, samt sedan hon, utgången på gården på väg till afträdet i tänke att genom stolgång få lindring i plågorna, öfverraskats af förlossningsstunden och framfödt ett flickebarn, hvilket lefde och var så utveckladt att det kunnat fortsätta ett sjelfständigt lif, så har Anna Maja Petersdotter först omedelbart efter födseln lemnat barnet utan allt skydd liggande i snön under den kalla vinternatten, för att det måtte frysa ihjäl, och derefter, för att qväfva detsamma, fattat det med sin ena hand om strupen och knäppt till med fingrarna tills dess något lifstecken icke förmärktes hos barnet utom några matta ryckningar;

och som Anna Maja Peterdotter, hvilken var af oloflig beblandelse hafvande, härigenom ? än att vid födseln hafva uppsåtligen dödat sitt foster genom handåverkan i förening med underlåtenhet af det, som till fostrets bibehållande av lif nödigt varit;

Alltså och i betraktande, såsom lindrande omständigheter, af hennes uppfattning om sitt öfvergifna tillstånd jemte bekymmer för eget och barnets framtid, pröfvar Hrn med stöd af 14 kap 22§ Strafflagen rättvist döma henne, Anna Maja Pewterdotter, att för det föröfvade barnamordet undergå straffarbete i fem /5/ år;

hvarjemte hon kännes skyldig ersätta ej mindre kostnaderna för den i barnets sak obduktion med det belopp som efter granskning af läkarens afgifvande räkning må varda till stämndt af Kongl Sundhetskollegium, än ock besvärade vittnen, Lisa Andersdotter, Elias Andersson och Anders Magnus Johansson i Fossane, hvar och en för 4 mils resa och 1 dgas tidsspillan med 5 kronor 54 öre;

men om något häraf icke kan af den sakfällda gäldas, skall detsamma utgå af allmänna medel.

Den som med utslaget må vara missnöjd eger deruti söka ändring genom besvär, hvilka af klaganden sjelf eller lagligen ? ombud underskrifna, skola vara till Kungl Hofrätten inlemnade innan kl 12 å trettionde dagenhärefter, denna oräknad, eller,; anlender till infallande helgdag, å måndagen den 22 instundande mats; dock om Anna Maja Petersdotter vill klaga, hennes besvärsskrift må inlemnas inom sagd tid hos Konungens Befallningshafvare i länet, och erhåller hon biträde med besvärsskriften författande, när hon derom anmäler sig hos tillsynsmannen öfver kronohäktet i Uddevalla, dit hon härifrån återförpassas

Afföres. Afträdes

År 1875 den 21 Januari förrättades uppå anmodan af Konungens Befallningshafvande öfver Göteborgs och Bohus Län rättsmedicinsk besigtning och liköppning af pigan Anna Maja Persdotters från Fossane, Nafverstads socken, nyfödda flickebarns döda kropp; förrättningen verkställdes af undertecknad i Östads tingshus i närvaro af Kronolänsmannen S. Palmqvist, som förde protokollet, Kronorättaren Pål Lund i Skrammestad, hvilka intygade likets identitet.

Lufttemperaturen har under de senast förflutna veckorna vexlat emellan +2 och -20 C.

Species facti

Af polisprotokollet inhemtas, synnerligen på grund af den häktade pigan Anna Maja Petersdotters egen bekän-nelse, hufvudsakligen följande:

Hon, Anna Maja Petersdotter, 24 år gammal och förstföderska, hade sedan någon tid före Jul 1873 tills nu varit i tjänst hos ogifte hemmanegaren Carl Magnus Andersson i Fossane; af denne hade hon under äktenskapslöfte blifvit lägrad och kommit i hafvandetillstånd, hvilket förhållande till en början icke mycket bekymrade henne, men då mot slutet af hennes hafvandetillstånd barnfadren började blifva likgiltig och icke ville fullborda äktenskapet, anseende sig icke vara barnets fader så började hon blifva häröfver grubblande och beslutade att sjelf förkorta lifvet för att derigenom spara sig och barnet smälek och lidande.

Emellertid hann hon icke fullborda denna afsigt utan infunno sig födsloplågor kl mellan 2 och 3 natten till den 6:e dennes, då hon, som låg i samma rum som husbonden och en minderårig dränggosse, steg upp utan att någon märkte det och gick ut på gården och i då rådande köld och snöafbidade fostrets framkomst, hvilken snart inträffade, dervid hon genom grepp om dess hals var behjlpelig. Sedan barnet, som var vid lif, nedlagts naket på snön, väntade hon en stund till förlossningen fullkomnades, hvarefter hon tog barnet, som då var dödt, och bar det till en lada och betäckte det med halm, sedan gick hon in och lade sig på sin plats utan att någon vaknade eller märkte henne; anseende hon icke ? en timma hafva åtgått emellan hennes ut- och ingång. Tidigt på morgonen samma dag? husets folk, som förmärkt blod på gården, tillfrågat Petterdotter, om hon födt barn under natten, hvartill hon dock ihärdigt nekade, till dess flera tillstädeskomna personer under hotelser om att anställa visitation efter fostret förmådde henne att bekänna förhållandet samt att hom gömt fostret i ladan. Wid polisbesigtning kunde på fostret som var af qvinnligt kön, icke andra tecken till yttre våld upptäckas än en större blånad kring halsen, antagligen tillkommen vid födelsen genom moderns ofvanbeskrifna tillhjelp, samt en rodnad i sidan, enligt uppgift tillkommen genom gnidning vid de förök som gjordes för att återkalla lifvet.

Yttre besiktning

Liket, som i en kista förvarats i Bullarens härads tingshus vid Östad hade under sistliden natt varit intaget uti eldad rum för upptining, var likväl vis obduktionstillfället stelfruset, så att det blef nödvändigt att nedlägga det uti sommarljumt vatten för upptining. Det upplades derefter på obduktionsbordet, det befinnes vara ag qvinnligt kön, det har en längd af 48 centimeter, afståndet från fotsulan till nafveln utgör 21,5 centimeter, hakspetsdiametern utgör 13,3 centim., nackspetsdiametern utgör 11,4 centimeter; hudfärgen är på hufvudet, bröstet, armarna och ryggen röd; hudsmörja qvarsitter bakom venstra örat, i axelhålorna, ljumskveckan och något nedpå låren samt i knäveckan; hullet synes temligen klent, hufvudet är bevuxet med korta, glesa ulliknande, blonda hår; ullhår qvarsitter på pannan, kinderna och bröstet. Hufvudet är något tillspetsadt mot nackspetsen med antydning till hufvudsvulst straxt till höger derom, hufvudskålsbenen kännas rörliga mot hvarandra, fontanellerna af vanlig storlek, straxt till höger om stora fontanellens främre del finnes en intorkad rödbrun fläck af 0,9 centim. längd och 0,3 centim. bredd, öronen kännas mjuka och något utstående, öron öppningarna fria, ögonlocken slutna, hornhinnorna ogenomskinliga, vid deras genomskärande finnes pupillöppningen fri; på näsryggen finnes några få hvita punktformiga fläckar, näsöppningarna fria, näs broskan äro något mjuka och slappa, kinderna synes temligen fyl-liga, läpparna slutna, slemhinnan på läpparna och i munnen har en blåröd färg, tungan deremot visar blek färg. På halsen, i synnerhet på dess främre del, har huden ett marmoreraadt utseende med dels cinnoberröda fläckar dels blåaktiga och röda strimmor samt intryck och veck, hvilka löpa från halsens framsida bakåt och förlora sig i jemnbredd med eller starxt bakom öronen. Bröstkorgen synes temligen hvälfd, på dess framsida synes några små intorkade rödbruna fläckar. Af nafvelsträngen qvarsitter ett 5 centimeter långt stycke, som är löst ombundet med en tvinnad tråd, den yttersta ändan synes jemnt afklippt, äfven under natten, med blod genomdränkt yta; ur nafvelsträngen rinner icke obetydligt blod, sjelfva nafvelsträngen synes lös och sladdrig utan början till separation; nafvelvenen öppen. Wid yttre könsdelarna intet att anmärka, kring rumpöppningen synes spår af barnbeck. Fin-gernaglarna räcka ut öfver fingerändarna, naglarna på tårna räcka deremot icke till täändarna. - Afståndet mellan skulderbladens inre kanter utgör 6,4 centimeter. - För öfrigt intet spår till ytre våld.

Inre besiktning

Hufvudcaviteten. Wid hufvudsvålens aflägsnande finnes i densamma i dess helhet, men i synnerhet mot nackslu-

tet en betydlig blodgenomdränkning samt äfven lefradt blod af svart färg; på hvardera hjessbenet finnes , utgående från lambdasömmen en spricka som på venstra hjessbenet har en längd af 2,3 centimeter och på högra en längd af 1,5 centim och hvardera gående i riktning mot benets förbeningspunkt; benhinnan intränger emellan och förenar kanterna af dessa sprickor och några blodutgjutningar omkring dem synes icke till, så att det synes vara en naturlig bildning. Wid uppklippning af hufvudskålen finnes densamma hafva en röd färg; långa blodledaren är nästan tom; på hjernans yta emellan hårda och mjuka hjernhinnorna finnes ett tunnt blodlager, mjuka hjernhinnans kärl äro icke mycket blodfyllda. Hjernmassan är till större delen upplöst till en halfflytande geléformig massa af ljust rödgrå färg; det inre af hjernan är ännu i fruset tillstånd; något bestämdt omdöme om dess blodhalt kunde under dessa förhållanden icke bildas; på botten af hufvudskålen finnes äfven flytande blod af mörk färg; sidoblodledarne innehålla blod af liknande beskaffenhet; på på botten af hufvudskålen kunde inga skador upptäckas.

Bröstkaviteten, hals och strupar.

Wid halsens uppdissekering finnes under huden en betydlig blodutådring, mestadels af svart lefrat blod som sträcker sig till hela halsens framsida och äfven ett stycke ned på bröstkörteln och bakom luftstrupen samt på halsens sidodelar sträcker sig till trakten nedanför tinningsbenets processus mastoideus; detta extravaserade blod finnes öfverallt i bindväfvens ? samt uti och emellan musklerna; Wid bröstkorgens öppnande finnas lungorna endast delvis uppfyllande bröstkorgens sidodelar samt endast till en del täckande hjertsäcken; mellangärdet står i jemnhöjd med sjunde refbenet. Båda lungorna tillsammans med bröstkörtel och hjertat uttagas ur brösthålan, hvarefter de stora kärlen omkötas, och alltsammans lades i en djup vattenskål, då de befunnos flyta såväl tillsammans med hjertat och brötkörtlar som skilda från dessa delar både hvar för sig och delade i sina lobar och sönderskurna i mindre bitar, hvilka bitar, kundes under vattnet, afgifva luftblåsor. Hvarken på lungpulsådern ej heller under ? funnos någr a ecchymoser. Lungorna hafva till större delen en temmligen ljus röd färg med under förstoringsglas tydligast synliga luftceller; vid genomsnitt knastrade de under knifven och innehöll en måttlig mängd blod. I luftröret och dess grenar finnes en ringa mängd luftblandadt slem. Hjertsäcken innehåller något litet af den blodfärgade vätskan; i båda hjrthalfvorna samt i aorta och arteria pulmonalis finnes en icke obetydlig mängd mörkt till en del flytande och till en del lefrat blod; äggrunda hålet och botalliska gängen öppna. Bröstkörtelns ? har 4 centimeters längd och 3,5 centimeters bredd.

Bukcaviteten

Bukhålan innehåller några matskedar blodfärgad vattenlik vätska; magsäcken, som har päronform och vertikalt läge, innehåller någon matsked segt, grönaktigt slem; tunntarmarna, som är hopfallna, innehåller i sina öfre delar litet ljusfärgat slem, som längre ned närma sig till barnbeckets utseende; största delen af groftarmen är fylld med barnbeck. Lefvern är stor och vid genomsnitt mörkbrun eller nästan svart samt innehåller riklig mängd blod; den cylindriska gallblåsan räcker icke till randen af lefvern. Mjeltan har nästan svart färg och synes mycket blodrik. Njurarna, som hafva mörkt brun färg, innehåller en riklig mängd blod; uti urinkanalerna synas inga spår af rödfärgade vinsyrade salter. Urinblåsan innehåller några droppar urin. Vid inre könsdelarna intet att anmärka. Uti bröstbenet finnas fyra benkärnor och i lårbenets nedre epifys en ärtstor benkärna. För öfrigt intet att anmärka.

Sålunda befunnet sanningsenligt dikterat, uppläst och justeradt, intygar
ex officio

JW Lindwall
Provincial Läkare

Att alla kaviteter blifvit öppnade samt protokollet under tiden af obducenten dikteradt, intyga

Svante Palmqvist P Lund
fjerdingsman

Attest

Rörande det barn, som varit föremål för denna obduktion får jag afgifva följande förklaring:

1o/ Att det varit fullgånget eller i det allra närmaste fullgånget samt så utveckladt, att det kunnat fortsätta ett själfständigt lif, d.w.s. att det varit ett lifligt, fullgånget foster:

2o/ Att det andats någon kort tid efter födelsen samt således lefvat och varit med lif framfödt;

3o/ Att de å halsen funna förändringarna antyda ett betydligt våld utöfvat mot barnet före dess död;

4o/ Att dessa märken efter yttre våld wisseligen till en del kunna wara förorsakade af modrens grepp om barnets hals vid själfva förlossningen för att underlätta framfödandet, men att de just genom sin betydliga utsträckning och mängden af det inådrade blodet synes mig hafva uppkommit i strypningsförsök mot det redan framfödda och lefvande barnet;

5o/ Att strypning likwäl icke ensamt för sig varit den omedelbara dödsorsaken, eftersom flere af de som wigtiga ansedda tecknen på qväfningsdöd saknas, utan att denna (strypningen) endast i förening med barnets utsättande för låg temperatur och underlåten wård i öfrigt förorsakat barnets död;

6o/ Att nafvelsträngen blifvit afklippt och underbunden efter barnets död, såsom äfven wid ransakningen uppgifvits.

7o/ Att obductionsfenomenerna icke strida emot eller motsäga tilltalade Anna Maja Petersadotters inför domstolen afgifna bekännelse, sådan jag, wid detta tillfälle närwarande, kunde uppfatta densamma hvilket icke allenast på aflagd Embets Ed intygas utan äfven med denna edliga förpliktelse: "Så snat mig Gud hjelpe till lif och själ" bekräftas.

Qville Sandklef den 28de Januari 1875

JW Lindwall